

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2023-1(20)

VĚDA A PERSPEKTIVY

№ 1 (20)
2023

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1\(20\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1(20))

Věda a perspektivy

N° 1(20) 2023

Praha, České republika
2023

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 1(20) 2023. str. 323

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 25/2023 ze dne 23. leden 2023)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika se sídlem
V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, České
republika)

Dina Dashevskaya - geolog,
geochemist Praha, Česká
republika (Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Humeir Huseyn Achmedov** - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevsky - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Israeli)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)
Vladislav Fedorenko - doktor práv, profesor, DrHb - doktor habilitace práva (Polská akademie věd), čestný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

OBSAH

SÉRIE “Ekonomika”

- Solomiia Matsola** 8
*UKRAINE’S EXPORT OF GOODS UNDER WAR CONDITIONS:
ANALYSES OF STATE AND PROBLEMS*
- Olena Shtepa** 17
*APPLICATION OF PROJECT MANAGEMENT APPROACHES IN
RUNNING AN ORGANIZATION IN MODERN CONDITIONS*
- Олена Непочатенко, Петро Бечко, Ольга Пономаренко** 28
КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ АГРОСТРАХУВАННЯ

SÉRIE “Veřejné správy”

- Yuri Kalnysh** 38
*PROBLEMS AND PROSPECTS OF INSTITUTIONALIZATION OF
POLITICAL ANALYTICS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE*
- Любов Лукашенко** 47
*УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В
УМОВАХ ВІЙНИ*

SÉRIE “Pedagogika”

- Наталія Давидова** 60
*КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTI
МЕДІАКУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ*
- Леся Паршукова, Сергій Паршуков** 74
*ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ УРІЗНОМАНІТНЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ*
- Надія Стеценко** 84
*ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTI ГУМАНІСТИЧНИХ
ВІДНОСИН ТА ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ*

Тетяна Філімонова

98

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

SÉRIE “Právní vědy”

Наталія Добрянська, Максим Федоренко

111

ПРАВО НА ПРАЦЮ ТА ПРАВО НА РІВНИЙ ДОСТУП ДО ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ У ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: СПІЛЬНЕ, ВІДМІННЕ, ДИСКУСІЙНЕ

Ірина Казанчук

122

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МЕТОДУ ПЕРЕКОНАННЯ В СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Юлія Комаринська

134

РОЛЬ КОМПЛЕКСНОСТІ У МЕТОДИЦІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ

Катерина Мулик

148

ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОЇ РОЗШУКОВОЇ ДІЇ ОБШУКУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Андрій Олійник, Володимир Канцір

156

ГЕНЕЗА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Андрій Синовєрський

170

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анна Абдель Фатах

183

ПРАВО ДИТИНИ НА УЧАСТЬ У СІМЕЙНИХ СПОРАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

SÉRIE “Filosofické vědy”

Лада Прокопович

194

АНТИЧНІ ВИТОКИ ТЕАТРАЛЬНОСТІ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСКУСІЙ ТА ПОВЕДІНКОВИХ ПРАКТИК

SÉRIE “Informační technologie”

- Олександр Кізляр** 204
*ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ
«РОЗУМНЕ МІСТО»: КРАЩІ ПРАКТИКИ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ*

SÉRIE “Zeměpis”

- Ірина Нетробчук, Лариса Чижевська, Зоя Карпюк, Роман Качаровський,
Сергій Ковальчук, Олег Мельник, Сергій Полянський** 218
*ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЛИХ РІЧОК
МАНЕВИЦЬКОЇ ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО
ЗБЕРЕЖЕННЯ*

- Валентина Стельмах, Володимир Юровчик, Роман Качаровський,
Олег Мельник, Лариса Чижевська, Сергій Полянський,
Тетяна Полянська, Олена Антипюк** 237
*СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
СТАРОВИЖІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ВОЛИНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ*

SÉRIE “Historické vědy”

- Тетяна Школьнікова** 254
*ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА ТРАДИЦІЇ ВІННИЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М. І. ПИРОГОВА*

SÉRIE “Umění”

- Олена Якимчук** 273
*ХОРОВА МУЗИКА ДЛЯ ДІТЕЙ У ТВОРЧОСТІ ОЛЕНИ ІЛЬНИЦЬКОЇ:
НА ПЕРЕТИНІ ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАДИЦІЙ*

SÉRIE “Politologie”

- Тетяна Кухоцька** 284
*ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІЙ ТА ВІЙНИ НА РОЗВИТОК
УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ*

Věda a perspektivy № 1(20) 2023

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

SÉRIE “Psychologie”

Олена Праченко, Тетяна Ханецька

298

СТАВЛЕННЯ МАТЕРІ ДО ДИТИНИ ЯК ФАКТОР ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

SÉRIE “Pracovní právo”

Надія Левицька

310

ПРАВОВА ПРИРОДА ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1\(20\)-237-253](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1(20)-237-253)

Валентина Стельмах

*кандидат географічних наук, старший викладач
кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7106-4242>*

Володимир Юровчик

*кандидат географічних наук,
викладач з базової та фундаментальної підготовки,
Луцький фаховий коледж рекреаційних технологій і права,
м. Луцьк, Україна,
<http://orcid.org/0000-0003-1947-4807>*

Роман Качаровський

*магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих
атласів кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Олег Мельник

*кандидат географічних наук, асистент кафедри фізичної географії,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Лариса Чижевська

*кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії
географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Сергій Полянський

*кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії
географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*

Тетяна Полянська

*асистент кафедри міжнародних економічних відносин,
факультету бізнесу та права,
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк, Україна,*

Олена Антипюк

*інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри
фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРОВИЖІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. Проведено дослідження передумов формування Старовижівської селищної територіальної громади (ТГ) Волинської області в процесі адміністративно-територіальної реформи в Україні, що зумовлена трансформацією існуючої моделі державного управління на місцевому рівні, в основу якої покладено зміну системи функціонування місцевого самоврядування. Деталізовано територіальні особливості громади, її склад, етапи становлення та функціонування, характер розселення населення. Здійснено аналіз наявної наукової інформації з цієї тематики. Апробовано методикку вивчення природного рекреаційного потенціалу в межах окремої територіальної громади. Природний рекреаційний потенціал досліджено як комплекс чинників, що забезпечують відповідні належні умови для відпочинку та туризму мешканців Волинської області й інших регіонів

України, а також іноземних туристів. У ході наукового дослідження значну увагу зосереджено на особливостях клімату (температурний режим, кількість опадів), поверхневих вод (морфометричні характеристики водних об'єктів, зокрема річок, озер, водосховищ і ставків), лісових ресурсів (видова та вікова структура насаджень), мисливських і земельних угідь. Подано детальну характеристику об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) громади. Вивчено основні передумови та мету їх утворення, природні, зокрема флористичні та фауністичні особливості. Обґрунтовано умови здійснення природоохоронної та рекреаційної діяльності в межах об'єктів ПЗФ Старовижівської територіальної громади. Подано пропозиції щодо напрямків оптимізації функціонування об'єктів ПЗФ та можливості розширення його мережі в сучасних умовах господарювання населення.

Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, клімат, поверхневі води, озера, земельні ресурси, ґрунтовий покрив, природно-заповідні об'єкти, Старовижівська ТГ, Ковельський район, Волинська область.

Valentina Stelmakh

*Candidate of Geographical Sciences,
Senior lecturer of the Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7106-4242>*

Volodymyr Yurovchyk

*Candidate of Geographical Sciences,
lecturer of basic and fundamental training at the
Lutsk Vocational College of Recreational Technologies and Law,
Lutsk, Ukraine,
<http://orcid.org/0000-0003-1947-4807>*

Roman Kacharovskiy

*Master of Geography, Engineer of the II category of the
educational laboratory of local lore atlases of the
Department of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Oleg Melnyk

*Candidate of Geographical Sciences,
Assistant of the Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Larysa Chyzhevska

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Serhiy Polyansky

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of the Department of
Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*

Tetyana Polyanska

*assistant professor of the Department of
International Economic Relations, Faculty of Business and Law,
Lutsk National Technical University,
Lutsk, Ukraine,*

Olena Antypiuk

*Engineer of the II category of the educational
laboratory of local lore atlases of the Department of
Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF THE RATIONAL USE OF THE NATURAL RECREATION POTENTIAL OF THE STAROVIZHIV TERRITORIAL COMMUNITY OF THE VOLYN REGION

Abstract. A study of the prerequisites for the formation of the Starovyzhiv settlement territorial community (TC) of the Volyn region in the process of administrative-territorial reform in Ukraine, which is caused by the transformation of the existing model of state administration at the local level, which is based on a change in the system of functioning of local self-government, was conducted. Territorial features of the community, its composition, stages of formation and functioning, nature of population settlement are detailed. An analysis of the available scientific information on this topic was carried out. The method of studying the natural recreational potential within the boundaries of a separate territorial community has been tested. The natural recreational potential has been studied as a set of factors that provide appropriate conditions for recreation and tourism for residents of the Volyn region and other regions of Ukraine, as well as foreign tourists. In the course of scientific research, considerable attention was focused on the features of the climate (temperature regime, amount of precipitation), surface waters (morphometric characteristics of water bodies, in particular rivers, lakes, reservoirs and ponds), forest resources (species and age structure of plantations), hunting lands. A detailed description of the objects of the nature reserve fund (NRF) of the community is provided. The main prerequisites and purpose of their formation, natural, in particular, floristic and faunal features have been studied. The conditions for the implementation of nature protection and recreational activities within the objects of the NRF of the Starovyzhivska Territorial Community have been substantiated. Proposals have been submitted regarding the directions for optimizing the functioning of NRF facilities and the possibility of expanding its network in modern conditions of population management.

Keywords: decentralization, territorial community, nature reserve fund, recreational potential, climate, surface waters, lakes, land resources, soil cover, nature reserves, Starovyzhivska TC, Kovel district, Volyn region.

Постановка проблеми. Україна, успадкувавши після набуття незалежності стару, радянську модель адміністративно-територіального устрою та державного управління, що орієнтована на здійснення керування територіями з центру, істотно загальмувала розвиток місцевих громад. Понад 30-ти річна історія розвитку держави спричинила необхідність пошуку ефективних моделей державотворення, управління територіями та місцевого самоврядування. Перший крок у процесі новітнього функціонування держави та місцевого самоврядування здійснила Верховна рада України у 2015 р.,

прийнявши Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [15], яким чітко окреслила передумови для побудови новітніх управлінських відносин між державою, регіоном, районом та громадою. Завдяки прийняттю Закону та інших нормативно-правових актів, було створено юридичну основу для нового прогресивного розвитку територіальних громад, що відкриває можливості використання наявних ресурсів для забезпечення власних потреб і вирішення проблем. Наступне використання, зокрема, рекреаційних ресурсів дозволить посилити відновлення природних територій, поліпшити екологічну ситуацію, розвинути туристсько-рекреаційну сферу в межах територіальних громад. Тому дослідження природного рекреаційного потенціалу кожної з них є актуальним і перспективним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведенню детального дослідження природного рекреаційного потенціалу на регіональному та локальному рівнях нині присвячені праці багатьох науковців. Природно-рекреаційний комплекс Волинської області досліджували Я. Б. Олійник, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко. На рівні адміністративних територій окремі елементи природного рекреаційного потенціалу розглядали І. П. Ковальчук, В. О. Фесюк, Ф. В. Зузук, Л. Т. Чижевська [11; 13; 19], З. К. Карпюк [11; 13; 19], І. М. Нетробчук [11; 13; 19], Т. С. Павловська, С. В. Полянський [11; 13; 19], Т. О. Полянська [11], В. Ю. Стельмах [19], О. В. Мельник [13; 19], Р. Є. Качаровський [11; 13; 19], О. В. Антипюк, Г. В. Лук'янова [11]. Водночас, питання наявності і використання природного рекреаційного потенціалу Старовижівської ТГ досліджене недостатньо.

Мета статті. Метою даного наукового пошуку є дослідження та оцінка природного рекреаційного потенціалу Старовижівської селищної територіальної громади. Головними завданнями є вивчення кліматичних умов, гідрологічних об'єктів, особливостей лісового та природно-заповідного фонду. Вагоме значення має пошук шляхів збереження та покращення стану довкілля, що істотно впливає на можливості використання природи як основного чинника рекреації громади. Для цього здійснено аналіз наявної інформації статистичних щорічників Головного управління статистики у Волинській області, звітні і довідкові матеріали підрозділів Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області, Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства, Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації, інформацію сайтів Ковельської районної державної адміністрації та Старовижівської ТГ. Під час дослідження використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітичний методи, проведено узагальнення та систематизацію інформації.

Виклад основного матеріалу. У період із 2015 р. в Україні створено 1 438 територіальних громад (ТГ), з яких у Волинській області – 54 [2–3].

Серед них – Старовижівська селищна громада, яка унікальна тим, що сформована навколо селища міського типу, колишнього однойменного районного центру, значного залізничного вузла. Територія громади близько розташована і рівновіддалена від державного кордону з Республіками Білорусь та Польща.

Старовижівська територіальна громада утворена згідно положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [15] 18 липня 2018 р. шляхом об'єднання Старовижівської селищної та п'яти (Галиновільської, Мизівської, Нововижівської, Поліської, Седлищенської) сільських рад Старовижівського району, сучасних меж набула після 25.10.2020 р. Нині її площа – 373,3 км², населення – 11 973 осіб (станом на 01.08.2022 р.). Густота населення – 32,07 ос./км². До складу територіальної громади увійшли смт Стара Вижівка і 16 сіл: Борзова, Брідки, Брунетівка, Галина Воля, Мельники, Мизове, Нова Вижва, Поліське, Рудка, Седлище, Смолярі, Стара Гута, Сукачі, Хотивель, Чевель та Черемшанка. Центром громади є смт Стара Вижівка [2–3; 9; 18].

Територіальна громада має досить вагомий природний рекреаційний потенціал, що формується завдяки сприятливим кліматичним умовам, різноманіттю природних ресурсів та природно-заповідних територій.

Клімат – помірно-континентальний, характеризується м'якою зимою та нестійкими морозами, помірно теплим літом, а восени та навесні – значними затяжними опадами у вигляді дощу. Кліматичні умови і ресурси можна вважати сприятливими для здійснення рекреації й туризму впродовж року. Сприятливий період для організації усіх видів відпочинку в теплу пору року триває 150–160 днів. У липні-серпні умови на території громади сприятливі для проведення широкого комплексу кліматолікування. Температура найхолоднішого місяця січня становить -5,8 °С. Сонячна погода в зимовий період простежується упродовж 40–45 днів, решта днів – похмурі, з частими опадами. Кількість опадів – 580–600 мм. Комфортний період для організації зимових видів туризму і відпочинку в холодний період триває близько 45–50 днів. При цьому середня висота снігового покриву коливається і становить 8–15 см [4–5; 9; 18; 23–24].

Ландшафти розташовані переважно на виположеній, заболоченій та слаборозчленованій річковими долинами низовині, що ускладнена льодовиковими формами рельєфу. З позицій орографії, такі ділянки придатні для пішохідного, велосипедного та лижного видів туризму [4; 18; 20].

Водними артеріями громади є рр. Вижівка та Кезювка, озера та ставки.

Річка *Вижівка* – права притока р. Прип'ять (басейн р. Дніпро) тече в межах Ковельського району Волинської області. Витік р. Вижівка розташований на південь від с. Новосілки Турійської ТГ. Річка тече переважно на північ та північний схід Поліською низовиною. Впадає у р. Прип'ять на схід

від смт Ратне. Притоками є рр.: Плиська, Стопирка, Став, Особик, Кезювка (права). Довжина цієї річки становить 86,46 км, площа водозбору 1 024,82 км², похил річки – 0,53 м/км [4; 9–10; 17–18; 21; 23–24].

Річка **Кезювка** – права притока р. Виживки (басейн р. Дніпро), яка протікає у межах земель Старовижівської та Смідинської ТГ Ковельського району Волинської області. Бере початок на захід від с. Паридуби (Смідинська ТГ). Тече переважно на північний схід і в с. Брідки (Старовижівська ТГ) впадає в р. Виживку, праву притоку р. Прип'ять. Довжина річки становить 23,04 км, площа водозбору – 139,3 км², похил – 1,64 м/км. Населені пункти вздовж берегової смуги: Смідин, Лісняки (Смідинська ТГ), Нова Вижива (Старовижівська ТГ). Річку перетинає кілька разів автомобільна дорога [4; 17].

а)

б)

Рис.1. Річки Старовижівської громади: а) р. Виживка; б) р. Кезювка [18]

У межах громади налічується ряд озер, найбільшими з них є: Пісочне (51 га; 1,5 млн м³; 1,5 м), Луки, Синівське, Біле. Також наявні три ставки: два у с. Мизове (6,2 га й 0,5 га; 0,062 млн м³ та 0,005 млн м³) та один у с. Галина Воля (6,0 га; 0,072 млн м³) [4; 9–10; 17–18; 21; 23–24].

Водойми громади є достатньо привабливими для їх використання в рекреації, зокрема для короткотермінового відпочинку (купання, заняття водним туризмом, плавання на човнах, рибальства) та екологічного пізнання природи (дослідження біорізноманіття територій ПЗФ). Водні ресурси громади мають значний нереалізований потенціал і можуть слугувати основою для створення на їх берегах будинків і баз відпочинку, пансіонатів, рекреаційних зон короткочасного відпочинку. Доволі привабливою в інвестиційному плані є довготривала оренда водних плес задля вирощування цінних видів риби, раків, а відтак – перспективного розвитку рибальського туризму [6; 9; 12; 23–24].

На території Старовижівської громади переважають ґрунти, що сформувалися в умовах підзолистого, дернового та болотного процесів

грунтоутворення. Найбільші площі займають дерново-підзолисті глейові супіщані та легкосуглинисті, дернові оглеєні супіщані та легкосуглинисті, торфові й торфово-болотні ґрунти [4–5; 9; 18].

Земельні ресурси представлені сільськогосподарськими угіддями – 52,5 %, лісовкритими землями – 35 %, заболоченими – близько 6 %, забудованими – близько 2,5 %, інші землі становлять 3–4 % [4; 9; 18].

Вагомим структуроутворювальним елементом природно-ресурсного потенціалу досліджуваної території є лісові ресурси, які можуть використовуватись для розвитку різних видів екологічного туризму. Ліси становлять 35 % площі ТГ. Лісові ресурси громади зосереджені у межах Дубечненського, Любохинівського та Старовижівського лісництв ДП «Старовижівське ЛГ». Головними лісоутворюючими породами є: сосна звичайна *Pinus sylvestris* – 57 %, ялина звичайна *Picea abies* – 12%, береза повисла *Betula pendula* – 11%, дуб звичайний *Quercus robur* – 10%, вільха чорна *Alnus glutinosa* – 7% та осика *Populus tremula* – 3%. Вікова структура насаджень: молодняк – близько 15 %, середньовікові – 47 %, пристигаючі – 33 %, стиглі – 5 %. Серед недеревних ресурсів лісу важливе значення мають цінні види лікувальних трав і дикорослих ягід. У лісах є лікарські рослини: конвалії травневої *Convallaria majalis*, валеріани лікарської *Valeriana officinalis*, алтеї лікарської *Althaea officinalis*. На території лісництв зростають ягідники: чорниці миртолистої *Vaccinium myrtillus*, журавлини болотяної *Vaccinium oxycoccos*, бруслини бородавчастої *Euonymus verrucosus* [1; 4; 9; 18; 23–24].

Мисливські угіддя громади розташовані на землях ДП «Старовижівське ЛМГ» та Старовижівське відділення УТМР, де є можливість полювати на дику свиню *Sus scrofa*, лося звичайного *Alces alces*, зайця сірого *Lepus europaeus*, лисицю звичайну *Vulpes vulpes*, оленя благородного *Cervus elaphus*, сарну європейську (козулю) *Capreolus capreolus* [1; 4; 9; 18; 23–24].

Вагому роль для сталого розвитку Старовижівської ТГ відіграють наявні в її межах об'єкти природно-заповідного фонду, що функціонують згідно норм Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [16]. За даними Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [20], в межах громади знаходиться дев'ять об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (рис.1), загальною площею 4 739,61 га (табл.1). Зокрема, це два лісові заказники («Вижівська дача» та «Смоляри – 1»), два загальнозоологічні («Смолярівський» та «Старовижівський»), гідрологічний заказник «Вижівський» та чотири ботанічні пам'ятки природи («Береза чорна», «Лісонасіннева ділянка сосни», «Дуби скельні – 1», «Дуби скельні – 2») [4; 7].

Більшість об'єктів ПЗФ утворені за часів незалежності, виняток становлять загальнозоологічний заказник «Старовижівський» (1985 р.) та три ботанічні пам'ятки природи «Береза чорна» (1973 р.), «Дуби скельні – 1», «Дуби скельні – 2» (1974 р.) [4; 7–8; 14; 20; 22–24].

Таблиця 1

Об'єкти ПЗФ Старовижівської ТГ [4; 7–8; 14; 20; 22–24]

Назва об'єкта	Місце знаходження	Загальна площа, га	Нормативний документ, орган, що утворив та дата утворення
<i>Лісові заказники</i>			
«Вижівська дача»	Старовижівське лісництва ДП «Старовижівське ЛГ»	110,0	Рішення Волинської обласної ради від 31.10.1991 р., № 226
«Смоляри – 1»	Дубечненське лісництво ДП «Старовижівське ЛГ»	33,0	
<i>Загальнозоологічні заказники</i>			
«Смолярівський»	Дубечненське лісництво ДП «Старовижівське ЛГ»	1422,0	Рішення Волинської обласної ради від 31.10.1991 р., № 226
«Старовижівський»	Дубечненське та Старовижівське лісництва ДП «Старовижівське ЛГ»	1525,0	Рішення Волинської обласної ради від 04.09.1985 № 301 (реорганізований згідно з рішенням обласної ради від 18.08.2000 р., № 13/6)
<i>Гідрологічний заказник</i>			
«Вижівський»	с. Нова Вижівка	1645,0	Рішення обласної ради від 17.03.1994 р., № 17/19.
<i>Ботанічні пам'ятки природи</i>			
«Береза чорна»	с. Черемшанка	0,01	Розпорядження Волинського обласного виконавчого комітету від 25.09.1973 р., № 312-р
«Лісонасіннева ділянка сосни»	Старовижівське лісництва ДП «Старовижівське ЛГ»	2,1	Рішення Волинської обласної ради від 31.10.1991 р., № 226
«Дуби скельні – 1»	Любохинівське лісництво ДП «Старовижівське ЛГ»	2,1	Рішення Волинської обласної ради від 15.07.1974 р., № 273
«Дуби скельні – 2»		0,4	

За даними таблиці 1 простежується домінування загальнозоологічних заказників (62,2 %) у загальній площі ПЗФ громади. Щільність об'єктів ПЗФ – 0,024 об'єкта/100 км².

У лісовому заказнику «Вижівська дача» охороняються високопродуктивні 1–2 бонітету, повнотою 0,7 (вік 110–127 років) сосново-дубові насадження. Підлісок сформований крушиною ламкою *Frangula alnus*, ліщиною європейською *Corylus avellana*, горобиною звичайною *Sorbus aucuparia*, у трав'яному ярусі переважає конвалія травнева *Convallaria majalis* [4; 7–8; 14].

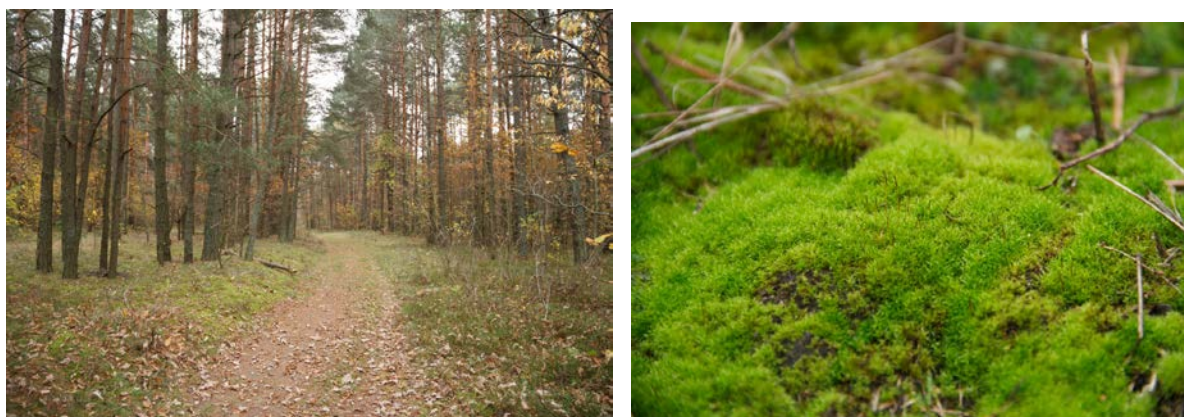

Рис. 2. Лісовий заказник «Вижівська дача» [14]

Лісовий заказник «Смоляри – 1» утворений для збереження лісонасінневої ділянки дуба черешчатого *Quercus robur* з домішкою сосни звичайної *Pinus sylvestris* 1 бонітету (вік понад 100 років). Підлісок складає ліщина європейська *Corylus avellana*, крушина ламка *Frangula alnus*, горобина звичайна *Sorbus aucuparia*, а трав'янистий ярус – підмаренник запашний *Galium odoratum*, орляк звичайний *Pteridium aquilinum*, ягідники: чорниця миртолиста *Vaccinium myrtillus*, бруслина звичайна *Euonymus europaeus* та інші види. Трапляється цінна лікарська рослина – кадило мелісолисте *Melittis melissophyllum* [4; 7–8; 14; 22–24].

У загальнозоологічному заказнику «Смолярівський» зберігаються сосново-дубові насадження з дуба черешчатого *Quercus robur* і сосни звичайної *Pinus sylvestris* (вік 65–85 років) з підростом із граба звичайного *Carpinus betulus*, берези бородавчастої *Betula pendula*. Підліском є крушина ламка *Frangula alnus*, горобина звичайна *Sorbus aucuparia*, ліщина європейська *Corylus avellana*. У трав'яному покриві сформувались сприятливі умови для існування і розмноження зайця сірого *Lepus europaeus*, лисиці рудої *Vulpes vulpes*, кабана дикого *Sus scrofa*, лося *Alces alces*, сарни європейської *Capreolus capreolus*, куниці лісової *Martes martes*, вивірки звичайної *Sciurus vulgaris*, борсука лісового *Meles meles*, а також ряду видів птахів: вівсянки звичайної *Emberiza citrinella*, щеврика лісового *Anthus trivialis*, зеленька *Carduelis chloris* та інших. Трапляються рідкісні види: орябок *Tetrastes bonasia* та тетерук *Lyrurus tetrix*, що охороняються ЧКУ, Бернською конвенцією [4; 7–8; 14; 20; 22–24].

Під охороною у загальнозоологічному заказнику «Старовижівський» перебувають соснові і мішані хвойно-широколистяні ліси з підліском із ожини звичайної *Rubus truticosus*, ліщини європейської *Corylus avellana* та крушини ламкої *Frangula alnus*. У трав'яному покриві наявні: анемона лісова *Anemone sylvestris*, конвалія травнева *Convallaria majalis*, проліска дволиста *Scilla bifolia*, ряст порожнистий *Corydalis cava*, купина багатоквіткова *Polygonatum multiflorum*. Заказник є середовищем існування і розмноження зайців-русаків *Lepus europaeus*, їжаків білочеревих *Erinaceus concolor*, лисиць звичайних *Vulpes vulpes*, лосі *Alces alces*, диких кабанів *Sus scrofa*, сарн європейських *Capreolus capreolus* та інші види цінної фауни. Трапляються рідкісні види орнітофауни: глушець *Tetrao urogallus* тетерук *Lyrurus tetrix*, орябок *Tetrastes bonasia*, що охороняються ЧКУ, Бернською конвенцією [4; 7–8; 14; 20; 22–24].

Гідрологічний заказник «Вижівський» утворений для охорони заплави р. Виживки протяжністю 41,0 км, зокрема, лучно-болотяних і чагарникових угідь, зарослих багаторічними трав'яними рослинами – злаками: тонконогом лучним *Poa pratensis*, грястицею збірною *Dactylis glomerata*, тимофіївкою лучною *Phleum pratense*, лисохвостом лучним *Alopecurus pratensis*, кострицею лучною *Festuca pratensis*; бобовими: конюшинами лучною *Trifolium pratense* і повзучою *T. repens*, горошком мишачим *Vicia cracca*, чиною лучною *Lathyrus pratensis* та ін. Тут мешкають земноводні, плазуни, ссавці, гніздяться водоплавні і навколоводні птахи, у т. ч. чирянка велика *Anas querquedula*, крижень *Anas platyrhynchos*, курочки мала *Porzana parva* і водяна *Gallinula chloropus*, кулики: баранці звичайний *Gallinago gallinago* і великий *G. media*, кулик-сорока *Haematopus ostralegus*, коловодники звичайний *Tringa totanus* і болотяний *T. glareola*, побережник білохвостий *Calidris temminckii* та ін. види [4; 7–8; 14].

Рис. 3. Гідрологічний заказник «Вижівський» [14]

Ботанічні пам'ятки природи утворені для збереження: «Лісонасіннева ділянка сосни» – включеного в насінневий генофонд високобонітетного

насадження сосни звичайної *Pinus sylvestris*; «Дуби скельні – 1» – найбільшої в області лісонасінневої ділянки рідкісного на Поліссі дуба скельного *Quercus petraea* (вік понад 100 років), пересічною висотою стовбурів понад 20,0 м, діаметром – 0,4 м, з домішкою сосни звичайної *Pinus sylvestris*, осики звичайної *Populus tremula*, що росте серед лісового масиву; «Дуби скельні – 2» – лісонасінневої ділянки рідкісного на Поліссі дуба скельного *Quercus petraea* (вік 155 років) з висотою стовбурів 20,0 м, діаметром – 0,4 м, з домішкою дуба черешчатого *Quercus robur* і берези бородавчастої *Betula pendula*; «Береза чорна» – рідкісної для Волині породи – берези темної *Betula obscura* – двоїстого дерева (вік 90 років), висота стовбура 10 м, діаметр – 0,2 м [4; 7–8; 14; 22–24].

Наявна мережа об'єктів ПЗФ громади придатна для відпочинку, пізнавальної та екологічної діяльності як місцевого населення, так і прибулих туристів.

Старовижівська ТГ має сприятливі кліматичні умови, багата на водні, земельні, лісові ресурси та території ПЗФ, що є передумовою для поступального розвитку екологічного та пізнавального туризму і природоохоронної діяльності.

Проте, розвитку рекреаційного потенціалу територіальної громади перешкоджає ряд проблем, що зумовлює запровадження оптимізаційних заходів [6; 11; 13; 19; 22], а саме: 1) зменшення впливу на глобальні кліматичні зміни (зменшення викидів парникових газів, обмеження діяльності шкідливого виробництва та транспорту); 2) істотне збільшення площ лісових насаджень; 3) регулювання стану болотних угідь; 4) сприяння охороні водних об'єктів громади від забруднення; 5) розширення меж уже наявних об'єктів ПЗФ; 6) створення нових природоохоронних об'єктів на території громади; 7) обґрунтування необхідності надання об'єктам ПЗФ місцевого значення вищого (загальнодержавного) статусу; 8) розробка та використання туристсько-екскурсійних маршрутів місцевого, регіонального та транскордонного рівня на базі об'єктів природно-заповідного фонду; 9) створення рекреаційних пунктів та місць короткотривалого відпочинку для туристів, зокрема доступних для осіб з інвалідністю; 10) застосування новітніх високотехнологічних методів інформування населення про цінність територій ПЗФ; 11) підвищення рівня наукової, еколого-виховної, туристсько-рекреаційної діяльності в межах загально-зоологічних заказників; 12) створення екологічної служби у Старовижівській ТГ; 13) залучення громадськості та науковців до збереження існуючих природних комплексів.

Висновки. Значні природні рекреаційні ресурси Старовижівської ТГ є передумовою для розвитку екологічного та пізнавального туризму на цій території, здійснення природоохоронної та освітньо-наукової діяльності, основою для підтримання природної рівноваги на локальному рівні. Детальне

вивчення існуючого потенціалу природи в межах територіальної громади дасть змогу виявити реальний стан та існуючі ризики, сприятиме розробці заходів на місцевому та регіональному рівнях для вирішення екологічних проблем, ефективного розвитку рекреації і туризму.

Література:

1. Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства. URL: <https://lisvolyn.gov.ua/> (дата звернення 07.01.2023).

2. Головне управління статистики у Волинській області URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення 05.01.2023).

3. Децентралізація влади. URL <http://decentralization.gov.ua/region/item>. (дата звернення 04.01.2023).

4. Екологічний паспорт Старовижівського району Волинської області. URL <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-starovizhivskogo-rayonu/> (дата звернення 05.01.2023).

5. Зузук Ф. В., Колошко Л. К., Карпюк З. К. (2012). *Осушені землі Волинської області та їх охорона*: монографія. Луцьк, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 294 с. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13031>

6. Каліновський Д. (2013) Рекреаційна привабливість природних водойм Волинської області та можливості їх використання в рекреації та туризмі *Вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки*. Вип. 6 (255).

7. Карпюк З. К., Фесюк В. О. (2021). *Природоохоронні мережі Волинської області: монографія*. Луцьк : видавництво «Терен».

8. Карпюк, З. К., Фесюк, В. О., Антипюк, О. В. (2018). *Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог*. Київ : ТОВ «ОК-ПОЛІГРАФ».

9. Ковельська районна державна адміністрація. URL: <http://koveladm.gov.ua/>. (дата звернення 22.06.2022).

10. Кутувий С. С., Качаровський Р. Є. (2014) *Річки. Природа Західного Полісся, прилеглого до Хотиславського кар'єру Білорусі* : монографія / за ред. Ф. В. Зузука. Луцьк, С. 91–96.

11. Лук'янова Ганна Віталіївна, Полянська Тетяна Олександрівна, Полянський Сергій Володимирович, Чижевська Лариса Тарасівна, Нетробчук Ірина Марківна, Карпюк Зоя Костянтинівна, Качаровський Роман Євгенович. Сучасні можливості природного рекреаційного потенціалу Ратнівської ТГ Волинської області. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika: E 24142. № 8(15) 2022. S. 171-185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185)*

12. Мельник А. В., Мельник Н. В., Качаровський Р. Є., Чижевська Л. Т. Туризм як чинник регіонального розвитку (на прикладі Смідинської ОТГ Волинської області). *The world of science and innovation*: матер.и V Міжн. наук.-практ. конф. (9-11 грудня 2020 р.) : зб. наук. праць. Лондон, Великобританія, 2020. С. 572–577.

13. Нетробчук І. М., Чижевська Л. Т., Полянський С. В., Карпюк З. К., Мельник О. В., Качаровський Р. Є. Природний рекреаційний потенціал Ковельської ТГ Волинської області. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна. 27 травн. 2022 р. *International scientific journal «Grail of Science» № 14-15 (May, 2022)* / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія), 2022. С.702–708.

14. Природно-заповідний фонд Волинської області. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. (дата звернення 08.01.2023).

15. Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України від № 157–VIII від 05 лютого 2015 р. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 08.01.2023).

16. Про природно-заповідний фонд України № 2456–XII від 16 червня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12> (дата звернення 08.01.2023).

17. Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області. URL: <https://vodres.gov.ua/> (дата звернення 05.01.2023).

18. Старовижівська територіальна громада URL: <https://stvselrada.gov.ua/> (дата звернення 08.01.2023).

19. Стельмах В. Ю., Карпюк З. К., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є., Нетробчук І. М., Мельник О. В., Полянський С. В. Заболоттівська ТГ Волинської області: сучасний природний рекреаційний потенціал та шляхийого збереження. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika.*. 2022. № 12 (19) . S. 300–314. DOI :[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314).

20. Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА. URL: <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1/>. (дата звернення 22.01.2023).

21. Чижевська Л. Т., Лавренчук О. М., Качаровський Р. Є., Карпюк З. К., Антипюк О. В. Оцінка сучасного стану водних ресурсів Волині. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : Луцьк*, 2019. 11-12 квітн. 2019 р. С. 98–101.

22. Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Мельник А. В., Романюк В. О., Качаровський Р. Є. Загальнозоологічні природоохоронні об'єкти Старовижівського району Волинської області та їх рекреаційний потенціал. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матер. Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., 27 листопада 2020 р. : зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 65. С. 85–88.

23. Чир Н. В. Мельнійчук М. М., Качаровський Р. Є. Лісовий фонд басейну р. Вижівка: сучасний стан та особливості використання. *Вісник Львівського університету. Серія «Географічна»*. 2013. Вип. 42. С. 357–366.

24. Чир Н. В., Качаровський Р. Є. Туристична інфраструктура як складова туристично-рекреаційного потенціалу Старовижівського району Волинської області. *Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації* матер. Міжнар. наук.-практ. конф.: зб. наук. пр. Кіровоград, 2016. С. 339–347.

References:

1. Volynske oblasne upravlinnia lisovoho ta myslivskoho hospodarstva. [Volyn Regional Department of Forestry and Hunting]. Retrieved from <https://lisvolyn.gov.ua>. [in Ukrainian].

2. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. [Main Department of Statistics in Volyn Oblast] Retrieved from <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].

3. Detsentralizatsiia vlady. [Decentralization of power.] Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/item>. [in Ukrainian].

4. Ekolohichniy pasport Starovyzhivskoho raionu Volynskoi oblasti. [Ecological passport of Starovyzhva district of Volyn region.] Retrieved from <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-starovizhivskogo-rayonu/>. [in Ukrainian].

5. Zuzuk F. V., Koloshko L. K. & Karpiuk Z. K. (2012). *Osusheni zemli Volynskoi oblasti ta yikh okhrona*: monohrafiia. Lutsk. [Drained lands of the Volyn region and their protection: a monograph] [in Ukrainian].

6. Kalinovskiy D. (2013). Rekreatsiina pryvabyvist pryrodnykh vodoim Volynskoi oblasti ta mozhlyvosti yikh vykorystannia v rekreatsii ta turyzmi [Recreational attractiveness of natural reservoirs of Volyn region and possibilities of their use in recreation and tourism] Visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu imeni Lesi Ukrainky. [Visn. Eastern Europe. nat. Lesya Ukrainka University.] Vyp. 6 (255). [in Ukrainian].

7. Karpiuk Z. K., & Fesiuk V. O. (2021). *Pryrodookhoronni merezhi Volynskoi oblasti: monohrafiia* [Nature protection networks of Volyn region: monograph.]. Lutsk : [in Ukrainian].

8. Karpiuk, Z. K., Fesiuk, V. O., & Antypiuk, O. V. (2018). *Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti* : albom-kataloh. Kyiv [Nature reserve fund of Volyn region: album-catalog.]. [in Ukrainian].

9. Kovel'ska raionna derzhavna administratsiia. [Kovel District State Administration] Retrieved from <http://koveladm.gov.ua> [in Ukrainian].

10. Kutovyi S. S. & Kacharovskiy R. E. (2014) Richky. Pryroda Zakhidnoho Polissia, prylehloho do Khotyslavskoho karieru Bilorusi : monohrafiia. Lutsk. [Rivers. The nature of Western Polissia, adjacent to the Khotislavsky quarry in Belarus: a monograph.] [in Ukrainian].

11. Lukianova Hanna Vitaliivna, Polianska Tetiana Oleksandrivna, Polianskyi Serhii Volodymyrovych, Chyzhevska Larysa Tarasivna, Netrobchuk Iryna Markivna, Karpiuk Zoia Kostiantynivna, & Kacharovskiy Roman Yevhenovych (2022). Suchasni mozhlyvosti pryrodnoho rekreatsiinoho potentsialu Ratnivskoi TH Volynskoi oblasti [Modern possibilities of the natural recreational potential of Ratnivska TC, Volyn region. The multidisciplinary international scientific magazine]. Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika [The multidisciplinary international scientific magazine "Věda a perspektivy" is registered in the Czech Republic. State registration number u Ministerstva kultury Praha, České republika]: E 24142. № 8(15) pp. 171-185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185) (2022) [in České republice].

12. Melnyk A. V., Melnyk N. V., Kacharovskiy R. Ye., & Chyzhevska L. T. (2020). *Turyzm yak chynnyk rehionalnoho rozvytku (na prykladi Smidynskoi OTH Volynskoi oblasti)*. [Tourism as a factor of regional development (on the example of Smidynsk OTG of Volyn region).] The world of science and innovation [The world of science and innovation]: mater.y V Mizhn. nauk.-prakt. konf. London, [in Velykobrytaniia].

13. Netrobchuk I.M., Chyzhevska L. T., Polianskyi S.V., Karpiuk Z. K., Melnyk O.V. & Kacharovskiy R. Ye. (2022). *Pryrodnyi rekreatsiynyi potentsial Kovel'skoi TH Volynskoi oblasti*. [Natural recreational potential of Kovel'sk TC, Volyn region]. Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities [Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities]: mater. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Viden – m. Vinnytsia [in Ukrainian & in Avstriia].

14. Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti. [Nature Reserve Fund of Volyn Region] Retrieved from <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [Law of Ukraine "On Voluntary Association of Territorial Communities"] jvid № 157-VIII vid 05 liutoho 2015 r. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>. [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy «Pro pryrodno-zapovidnyi fond Ukrany» [Law of Ukraine "On the Nature Reserve Fund of Ukraine"] № 2456-XII vid 16 chervnia 1992 roku. URL: zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>. [in Ukrainian].

17. Rehionalnyi ofis vodnykh resursiv u Volynskii oblasti. [Regional office of water resources in Volyn region] Retrieved from <https://vodres.gov.ua/>. [in Ukrainian].

18. Starovyzhivska terytorialna obiednana hromada [Starovyzhiv territorial united community]. Retrieved from <https://stvselrada.gov.ua/>. [in Ukrainian].

19. Stelmakh V. Yu., Karpiuk Z. K., Chyzhevska L. T., Kacharovskiy R. Ye., Netrobchuk I. M., Melnyk O. V., & Polianskyi S. V. (2022). Zabolottivska TH Volynskoi oblasti: suchasnyi pryrodnyi rekreatsiinyi potentsial ta shliakhyioho zberezhennia. [Zabolottivska TC of the Volyn region: modern natural recreational potential and road preservation.]. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika [The multidisciplinary international scientific magazine "Věda a perspektivy" is registered in the Czech Republic. State registration number at the Ministry of Culture Praha, České republika:]*. 12 (19) №. pp. 300–314. DOI :[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314). [in České republice].

20. Upravlinnia ekolohii ta pryrodnykh resursiv Volynskoi ODA. [Department of Ecology and Natural Resources of Volyn Regional State Administration] Retrieved from <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1> [in Ukrainian].

21. Chyzhevska L. T., Lavrenchuk O. M., Kacharovskiy R. Ye., Karpiuk Z. K., & Antypiuk O. V. (2019). *Otsinka suchasnoho stanu vodnykh resursiv Volyni.* [Assessment of the current state of water resources in Volyn.] *Suspilno-heohrafichni chynnyky rozvytku rehioniv* [Socio-geographical factors of regional development]: materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. inter.-konf. Lutsk. [in Ukrainian].

22. Chyzhevska L. T., Karpiuk Z. K., Melnyk A. V., Romaniuk V. O. & Kacharovskiy R. Ye. (2020). *Zahalnozoolohichni pryrodookhoronni obiekty Starovyzhivskoho raionu Volynskoi oblasti ta yikh rekreatsiinyi potentsial.* [General zoological nature conservation objects of the Starovyzhiv district of the Volyn region and their recreational potential.]. *Tendentsii ta perspektyvy rozvytku nauky i osvity v umovakh hlobalizatsii* [Trends and prospects for the development of science and education in the conditions of globalization]: mater. Mizhnar. nauk.-prakt. int.-konf., Pereiaslav [in Ukrainian].

23. Chyr N. V. Melniichuk M. M., & Kacharovskiy R. Ye. (2013). *Lisovyi fond baseinu r. Vyzhivka: suchasnyi stan ta osoblyvosti vykorystannia* [Forest fund of the Vyzhivka river basin: current state and features of use.]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii «Heohrafichna.* [Bulletin of Lviv University. "Geographic" series] №. 42. pp. 357–366. [in Ukrainian].

24. Chyr N. V., & Kacharovskiy R. Ie. (2016). *Turystychna infrastruktura yak skladova turystychno-rekreatsiinoho potentsialu Starovyzhivskoho raionu Volynskoi oblasti.* [Tourist infrastructure as a component of the tourist and recreational potential of the Starovyzhiv district of the Volyn region.] *Teoretychni i prykladni napriamky rozvytku turyzmu ta rekreatsii* [Theoretical and applied directions of development of tourism and recreation of mothers] mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf.: zb. nauk. pr. Kirovohrad. [in Ukrainian].

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

№ 1(20) 2023

Podepsáno k tisku ze dne 24. leden 2023
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.